

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36019751	IES Antón Alonso Ríos	Tomiño	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Literatura universal	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	46
4.2. Materiais e recursos didácticos	46
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	47
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	47
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	48
6. Medidas de atención á diversidade	48
7.1. Concreción dos elementos transversais	48
7.2. Actividades complementarias	50
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	50
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	51
9. Outros apartados	52

1. Introducción

La presente programación se ajusta al marco de referencia que para el área de Lengua castellana y literatura supone el Decreto 156/2022, del 15 de septiembre, por el que se establecen la ordenación y el currículo de la educación secundaria obligatoria en la Comunidad Autónoma de Galicia (DOG, de 26 de septiembre de 2022). Atendiendo a dicho marco legal y a las características de nuestro centro, ubicado en un medio rural y cuyo alumnado procede de familias de un nivel socioeconómico medio-bajo, se establece esta programación.

Este instituto es el único centro de secundaria del ayuntamiento, por lo que acoge prácticamente a toda la juventud tomiñesa, además de un cierto número de personas de O Rosal y A Guarda que se matriculan, fundamentalmente, en los niveles post-obligatorios.

El entorno en que nos inscribimos es básicamente rural, dándose una mayoría de gallegohablantes entre el alumnado.

El Centro imparte enseñanzas de ESO, Bachillerato de Ciencias y Tecnología, Bachillerato de Humanidades y Ciencias Sociales, dos Ciclos Formativos de Grado Medio (Aprovechamiento y conservación del medio natural e Instalaciones de telecomunicaciones), y dos ciclos de Formación Profesional Básica (Agrojardinería y composición floral, y Electricidad y electrónica).

En estos últimos años cursan sus estudios en el Centro aproximadamente unos 600 alumnos. En concreto, en el curso 2023/24 están matriculados 586 alumnos repartidos de la siguiente forma:

ESO

- 1º de ESO: 108 estudiantes (5 grupos)
- 2º de ESO: 103 estudiantes (5 grupos)
- 3º de ESO: 90 estudiantes (4 grupos)
- 4º de ESO: 82 estudiantes (3 grupos)

Bachillerato

- 1º de Bachillerato: 57 estudiantes (2 grupos)
- 2º de Bachillerato: 61 estudiantes (2 grupos)

FP Básica: Agrojardinería y composiciones florales

- 1º curso: 10 estudiantes (un grupo)
- 2º curso: 7 estudiantes (un grupo)

FP Básica: Electricidad y electrónica

- 1º curso: 14 estudiantes (un grupo)
- 2º curso: 10 estudiantes (un grupo)

FP Ciclo medio: Aprovechamiento y conservación del medio natural

- 1º curso: 24 estudiantes (un grupo)
- 2º curso: 12 estudiantes (un grupo)

FP Ciclo medio: Instalaciones de telecomunicaciones

- No habrá grupo de 1º este año por falta de alumnado.
- 2º curso: 7 estudiantes (un grupo)

Total: 586 alumnos/as

Por lo que respecta a la ESO, aunque se sigue produciendo un progresivo descenso del número de alumnos a lo largo de la etapa, este es cada vez menos acusado. La mayor parte del alumnado que no finaliza la ESO por la vía ordinaria, obtiene el título cursando la FPB. En los últimos años, el centro ha apostado por la reducción de los ratios en los niveles más bajos, lo que ha permitido una atención más individualizada y una disminución de la tasa de abandono.

En cuanto al Bachillerato, nos encontramos con un elevado número de alumnos, tanto en 1º como en 2º, siguiendo la tendencia de los últimos años.

El centro cuenta con recursos materiales suficientes y variados. Sin embargo sería necesario más profesorado que permitiese reducir ratios y hacer más apoyos en el aula, medidas que ayudarían a paliar muchos de los problemas con los que nos encontramos.

Aunque las instalaciones con las que contamos en el IES son, en general, adecuadas, hemos sufrido en los últimos años serios problemas de espacio. Para subsanarlos, se ha aprobado un proyecto de ampliación del centro, que se

realizará próximamente.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Ler, interpretar e valorar clásicos da literatura universal atendendo tanto ás relacións internas dos elementos constitutivos do xénero e ás súas funcións nas obras como ás relacións externas das obras co seu contexto de produción e á súa inscrición na tradición cultural, para ampliar as posibilidades de gozo da literatura e para estimular a creatividade literaria e artística.	4					1		1-2-31-32-42
OBX2 - Ler de maneira autónoma clásicos da literatura universal como fonte de pracer e de coñecemento e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	2-4			3	12-50			1-2-31
OBX3 - Establecer vínculos entre obras de diferentes épocas, contextos, xéneros e linguaxes artísticas recoécendo as semellanzas e as diferenzas en función dos seus respectivos contextos de produción e da interrelación entre literatura e sociedade, para constatar a existencia de universais temáticos e canles formais recorrentes ao longo da historia da cultura.	1-2-4			1	50	1		1-2
OBX4 - Consolidar un marco de referencias compartidas a partir do coñecemento dalgúns trazos dos principais movementos estéticos e algunhas das obras literarias máis relevantes do patrimonio universal para conformar un mapa cultural no que inscribir as experiencias literarias e culturais persoais.	4			2-3		1		1-2-41-42
OBX5 - Participar na construción dun canon literario universal que integre a perspectiva de experiencia das mulleres a través da lectura de obras de escritoras e que supere os marcos da cultura occidental para desenvolver o pensamento crítico con respecto á construción discursiva do mundo e dos seus imaxinarios.	1-2-4				40	1		1-2

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Dinamizamos a lectura	O alumnado deseñará actividades de animación á lectura e á escritura creativa, así como á divulgación de información sobre literatura, dirixidas á comunidade educativa.	20	20	X	X	X
2	Que é a literatura?	Realizamos unha aproximación ás disciplinas que estudan o fenómeno literario, reflexionamos sobre as grandes cuestións sobre este e repasamos o vocabulario básico.	4	8	X		
3	As literaturas míticas	Coñecemos o nacemento da literatura como mecanismo para expresar a explicación máxico-relixiosa da realidade. Familiarizámonos coa influencia hindú e sobre como deixou pegada na cultura xudeo-cristiá. Aproximámonos á interpretación textual cun fragmento de *Cantar dos cantares*	4	8	X		
4	A literatura grecolatina	Coñecemos a influencia dos mitos na literatura grecolatina, especialmente na épica e no teatro. Presentamos unha visión comparativa entre obras dunha e doutra. Lemos *Antígona* para entrenar estratexias de lectura crítica e para reflexionar sobre a presenza de personaxes femininos fortes na literatura pre-católica.	8	8	X		
5	A literatura na Idade Media	Aproximámonos ao pensamento medieval a partir dos textos literarios, con especial énfase na imaxe dunha Europa unida por gustos, crenzas e tradicións semellantes. Comprendemos este fenómeno a partir da Chanson de Femme.	5	8	X		
6	O amor no Renacemento	A través da lírica petrarquista repasamos os principais tópicos literarios e comprobamos a súa produtividade en épocas posteriores. Tamén practicaremos co soneto como molde compositivo.	5	8	X		
7	Os teatros nacionais	Achegarémonos ao fenómeno teatral recordando o nacemento dos teatros español, inglés e francés, así como analizando as súas principais características. Realizaremos unha lectura analítica de *Hamlet*, comprendendo a súa produtividade contemporánea na relación co *Quijote* e posterior coas adaptacións cinematográficas.	8	8	X		
8	O século das luces	Comprobaremos que a literatura pode ser tamén unha ferramenta para debater e profundizar no coñecemento a través do seu uso na Ilustración.	5	12		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
9	O Romanticismo: un novo xeito de ver o mundo	Comprobaremos como se configura o pensamento moderno a través dos cambios ideolóxicos, filosóficos e estéticos que naceron co Romanticismo.	8	12		X	
10	O nacemento da literatura norteamericana	Aproximarémonos ao contexto da literatura nacional e de como configura a súa identidade cos casos da literatura estadounidense e canadense.	8	12		X	
11	O Realismo e simbolismo	Asistiremos á crise de fin de século dende dúas perspectivas moi diferentes, cada unha coa súa proposta estética para representar a nova realidade.	5	12		X	
12	A literatura na primeira metade do século XX	Comprobaremos a influencia das dúas Guerras Mundiais na conciencia mundial, provocando o fortalecemento dunha literatura testimonial que chega ata os nosos días.	10	12			X
13	A Posmodernidade	Comprobaremos como as características da posmodernidade calan na nosa sociedade, descubriendo as súas fortalezas e debilidades a través das manifestacións estéticas.	10	12			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Dinamizamos a lectura	20

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.	TI	100
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA1.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	As estudantes son capaces de buscar, recompilar e contrastar información sobre autoras. Ademais, poden crear produtos para difundir esta información entre a comunidade educativa.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de elaborar propostas atendendo á diversidade social e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de elaborar propostas atendendo á diversidade social e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA2.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal, ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA2.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas atendendo á diversidade social e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas atendendo á diversidade social e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de elaborar propostas de lecturas para diferentes tipos de persoas e de deseñar actividades que promocionen estas lecturas ante a comunidade educativa.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son capaces de buscar, recompilar e contrastar información sobre o fenómeno literaria. Ademais, poden crear produtos para difundir esta información entre a comunidade educativa.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes son capaces de buscar, recompilar e contrastar información sobre o fenómeno literaria. Ademais, poden crear produtos para difundir esta información entre a comunidade educativa.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicitos e eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Literatura testemuñal e biográfica: diarios, cartas, memorias etc. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografía, autoficción etc. - Narrativa existencial: personaxes en crise. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Fronte ás convencións sociais: o drama. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - Mundos en imaxes. O cómic. O cinema. - A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados. - Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.

Contidos

- Selección das obras de maneira autónoma e coa axuda de recomendacións especializadas.
- Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.
- Utilización autónoma e frecuente de bibliotecas. Acceso a outras experiencias culturais.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.
- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
2	Que é a literatura?	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.	PE	40
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.	TI	60
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Fronte ás convencións sociais: o drama. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - ¿Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
3	As literaturas míticas	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	46
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.	TI	54
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
4	A literatura grecolatina	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	36
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.	TI	64
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicitur eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
5	A literatura na Idade Media	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	54
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.	TI	46
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicir o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - Mundos en imaxes. O cómic. O cinema. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
6	O amor no Renacemento	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	52
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.	TI	48

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicir o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados. - Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
7	Os teatros nacionais	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	26
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.	TI	74
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Fronte ás convencións sociais: o drama. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
8	O século das luces	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.	PE	43
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.	TI	57
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Literatura testemuñal e biográfica: diarios, cartas, memorias etc. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografía, autoficción etc. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.

Contidos

- A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas
- O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.
- Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.
- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
9	O Romanticismo: un novo xeito de ver o mundo	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	24
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.	TI	76
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Dialogar cos outros. - Fronte ás convencións sociais: o drama. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
10	O nacemento da literatura norteamericana	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	34
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.	TI	66
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - ¿Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

Contidos

- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
11	O Realismo e simbolismo	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	50
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.	TI	50
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Dicar o eu. Identidade e literatura.
- Poesía lírica.
- Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.
- Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción.
- ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.
- Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror.
- Mundos en imaxes. O cómic. O cinema.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria.
- Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.
- Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados.
- Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.
- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
12	A literatura na primeira metade do século XX	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	24
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.	TI	76
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	As estudantes son capaces de buscar, recompilar e contrastar información sobre manifestacións culturais marxinais, valorando a súa relevancia no panorama literario universal.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Literatura testemuñal e biográfica: diarios, cartas, memorias etc. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografías, autoficción etc. - Narrativa existencial: personaxes en crise. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - Mundos en imaxes. O cómic. O cinema. - A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados. - Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
13	A Posmodernidade	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes coñecen e utilizan correctamente a metalinguaxe propia do tema no marco dunha análise madura dos textos propostos.	PE	27
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes aplican o aprendido na resolución de retos e problemas destinados a construír unha visión persoal do fenómeno literario.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	As estudantes identifican as semellanzas e diferencias entre obras de diferente tema e/ou disciplina e as relacionan co aprendido.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes valoran unha obra identificando os rasgos que a fan relevante no panorama literario universal.		
CA1.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.	TI	73
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA2.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	As estudantes son capaces de buscar, recompilar e contrastar información sobre manifestacións culturais marxinais, valorando a súa relevancia no panorama literario universal.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	As estudantes son capaces de elaborar textos propios partindo dunhas pautas ou dun modelo previo.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	As estudantes son quen de establecer vínculos temáticos, ideolóxicos e/ou expresivos entre obras de diferente formato e/ou época.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	As estudantes presentan o aprendido en diferentes formatos, de xeito persoal e atractivo, dirixíndose á comunidade educativa ou a un sector da mesma.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	As estudantes son capaces de destacar os aspectos máis salientables dunha obra literaria, relacionándoos cos coñecementos previos, coa súa propia experiencia lectora, gusto estético e posicionamento ideolóxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicitos e eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Literatura testemuñal e biográfica: diarios, cartas, memorias etc. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografías, autoficción etc. - Narrativa existencial: personaxes en crise. - Dialogar cos outros.

Contidos

- Fronte á lei ou ao destino: a traxedia.
- Humor crítico, humor compracente: a comedia.
- Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.
- Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción.
- ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.
- Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror.
- Mundos en imaxes. O cómic. O cinema.
- A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas
- O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria.
- Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.
- Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados.
- Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.
- Selección das obras de maneira autónoma e coa axuda de recomendacións especializadas.
- Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.
- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

4.1. Concrecións metodolóxicas

As aulas de Literatura Universal desenvolveranse seguindo unha metodoloxía de aula invertida, na que as estudantes revisarán os apuntamentos de xeito individual, para logo aplicar estes coñecementos á análise de obras íntegras e fragmentos seleccionados. Este análise poderá realizarse individualmente (comentario de texto libre ou guiado) ou de xeito colectivo (debates). Do mesmo xeito, propoñeranse actividades creativas cuxo obxectivo sexa a aplicación do aprendido na elaboración de textos propios.

Paralelamente, desenvolverase de xeito transversal un proxecto que consistirá na dinamización da lectura e do uso da biblioteca escolar: as alumnas deseñarán actividades con esta finalidade que se dirixirán á comunidade educativa ou a un sector da mesma.

Con estas propostas búscase estimular o espírito crítico e a autonomía persoal no proceso de ensino-aprendizaxe.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Aula Virtual. Será o espazo de aloxamento dos materiais e de avaliación do alumnado, así como a principal canle de comunicación telemática.
Apuntamentos. Resumo dos aspectos teóricos máis importantes de cada Unidade Didáctica, elaborados pola propia docente e dispoñibles na Aula Virtual da materia.
Glosario. Conceptos clave da linguaxe metaliteraria coa súa definición e exemplos. Elaboración da docente.
Presentacións. Algunhas Unidades Didácticas empregan como apoio presentacións tipo PPT para fomentar o análise comparativo coas disciplinas arquitectónicas e plásticas. Elaboración da docente.
Textos e comentarios resoltos. Proposta de textos para imitar e/ou analizar e comentarios elaborados pola propia docente para que sirvan de modelo.
Cuestionarios. Actividades e tarefas propostas para orientar a análise das obras lidas integramente. Elaboración da docente.
Libros de lectura. A biblioteca do centro posúe exemplares das lecturas obrigatorias (e algunhas das recomendadas) que se poden levar en préstamo.
Outros recursos. Realizaranse recomendacións de películas, series, documentais, podcasts... para ampliar a formación.
Tablets. Empregaranse durante algunhas sesións de clase para realizar actividades e tarefas de investigación. Préstamo da biblioteca.
Canón de vídeo e ordenador con altofalantes.

Desenvolverase unha metodoloxía activa que fomente a autonomía das estudantes, así como unha aprendizaxe progresiva e significativa. Para acadar este obxectivo no contexto actual é imprescindible combinar os recursos tradicionais coas novas tecnoloxías, entrenando así a competencia das alumnas coas TIC tanto para profundizar no coñecemento como para difundilo.

Concrétanse a continuación as lecturas comúns propostas:

- Antígona, de Sófocles, Vicens-Vives (Clásicos Universales)
- Hamlet, de William Shakespeare, Austral.
- Frankenstein, o el moderno Prometeo, de Mary Shelley, Vicens-Vives (Clásicos Universales).
- Los crímenes de la rue Morgue, de Edgar Allan Poe, Acento
- Metamorfosis, de Franz Kafka, Alianza Editorial.
- Tres mujeres, de Sylvia Plath, Editorial Nórdica.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial consistirá nun conxunto de actividades que poden incluír:

- Coloquios e/ou enquisas para coñecer os gustos e hábitos das estudantes
- Análise guiada de textos, ben oral ben escrita
- Tormentas de ideas sobre conceptos básicos da literatura
- Actividades para empregar os coñecementos previos relacionados coa disciplina
- Tarefas de búsqueda na biblioteca do centro, na aula virtual e na web

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	20	4	4	8	5	5	8	5	8	8
Proba escrita	0	40	46	36	54	52	26	43	24	34
Táboa de indicadores	100	60	54	64	46	48	74	57	76	66

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	UD 13	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	5	10	10	100
Proba escrita	50	24	27	28
Táboa de indicadores	50	76	73	72

Criterios de cualificación:

De xeito habitual, as probas escritas empregaranse para estimular o estudo diario e a asimilación do vocabulario. Estas probas, xunto cos comentarios de textos e outras actividades destinadas á posta en práctica dos contidos teóricos, constituirán un gran bloque denominado "Contidos", cuxo peso global no curso será do 40%. Tanto os comentarios como as tarefas de tipo creativo e/ou investigador serán avaliadas mediante unha rúbrica que estará accesible para as estudantes na aula virtual.

As lecturas íntegras, recollidas dentro das UD 4, 7, 9, 10, 12 e 13, avalíaranse mediante a realización dun cuestionario con actividades e tarefas que favorezan a comprensión profunda da obra en relación aos coñecementos adquiridos e en relación a outras manifestacións artísticas. Estes cuestionarios serán sometidos a un primeiro proceso de autoavaliación partindo dos coloquios realizados na aula e, posteriormente, serán cualificados pola docente atendendo á presentación, á expresión escrita e ao contido dos mesmos. Na aula virtual as estudantes poderán consultar, antes e despois da cualificación, a rúbrica que servirá para avaliar estes cuestionarios, cuxo peso na cualificación global do curso será do 40%.

Resérvase un 20% da cualificación global para a realización de proxectos relacionados coa investigación literaria e a dinamización da lectura e da biblioteca escolar.

Criterios de recuperación:

As alumnas que non acaden os mínimos establecidos no bloque de Contidos poderán presentarse a unha proba escrita celebrada ao final de cada avaliación, na que se recollerán os contidos e as destrezas practicadas durante todo o trimestre. O resultado final do bloque de Contidos neste caso será a media aritmética do obtido ata o momento co resultado da proba global.

Con respecto ás lecturas, no caso de que algunha alumna non acade os mínimos establecidos durante dúas avaliacións, poderá presentarse a unha proba escrita ou oral a final de curso. A nota das lecturas será substituída pola nota desta proba final.

Finalmente, enténdese que o xeito de recuperar a parte correspondente aos proxectos será mediante a realización doutras propostas equivalentes, sempre que as causas para non desenvolver as tarefas asignadas a este apartado estean debidamente xustificadas e sempre que as restricións temporais o permitan. De calquera xeito, realizaranse varias propostas ao longo do curso, que se calificarán asignándolles un valor ponderado atendendo a súa dificultade, polo que é posible recuperar o apartado na progresión natural do curso académico.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA

O alumnado que non supere a materia na convocatoria ordinaria terá dereito a examinarse na extraordinaria dunha única proba escrita, na que se incluírán os contidos impartidos durante o curso, aplicados tanto de xeito teórico como práctico. As lecturas do curso serán incluídas tamén nesta proba con independencia da nota que o/a alumno/a obtivera nese bloque na convocatoria ordinaria.

A cualificación da avaliación extraordinaria será a obtida nesta proba.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado de 2º de Bacharelato que curse Literatura Universal como materia pendente será avaliado da seguinte forma:

- Un 50% da cualificación asignarase a dúas lecturas, propostas pola docente. O/a alumno/a deberá lelas individualmente e con aproveitamento, realizando posteriormente un cuestionario de cada unha das lecturas. Estes cuestionarios serán entregados para a súa cualificación nunha data acordada entre o alumnado e a docente. A nota deste apartado será resultado da media aritmética da nota obtida en cada un dos cuestionarios.

- O outro 50% da cualificación obterase mediante unha proba escrita e individual, realizada nunha data asignada no calendario de avaliación de materias pendentes.

No presente curso académico propóñense as seguintes lecturas, enunciando aquí a edición recomendada:

- Kafka, F. La metamorfosis (Alianza Editorial)
- Plath, S. Tres mujeres (Nórdicalibros)

Para garantir o seguimento da materia, o alumnado que curse Literatura Universal como materia pendente estará matriculado como estudante na Aula Virtual da asignatura, puidendo acceder a todos os recursos que se atopan nela. Os contidos sobre os que versará a proba escrita poderán consultarse tamén na Aula Virtual.

Ademais, poderán manter contacto coa docente a través da Aula Virtual, o correo electrónico ou de xeito presencial, mediante titorías solicitadas previamente.

6. Medidas de atención á diversidade

Traballarase de xeito colaborativo co Departamento de Orientación e coas persoas titoras das estudantes para adaptar, cando sexa necesario, a metodoloxía, probas e/ou actividades para garantir unha avaliación equitativa.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Revisión crítica do canon artístico e literario	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.2 - Indagación nas perspectivas non hexemónicas	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Relación coa natureza e coidado do medio ambiente								X
ET.4 - Desenvolvemento de destrezas comunicativas axeitadas ao eido académico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Concienciación sobre a propiedade intelectual e o uso responsable das fontes de información	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Desenvolvemento de destrezas comunicativas aplicadas á hipertextualidade	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Desenvolvemento de destrezas no manexo responsable e funcional das TIC	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Creación de hábitos de traballo estables e estimulación da curiosidade	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12	UD 13
ET.1 - Revisión crítica do canon artístico e literario	X	X	X	X	X
ET.2 - Indagación nas perspectivas non hexemónicas	X	X	X	X	X
ET.3 - Relación coa natureza e coidado do medio ambiente				X	X
ET.4 - Desenvolvemento de destrezas comunicativas axeitadas ao eido académico	X	X	X	X	X
ET.5 - Concienciación sobre a propiedade intelectual e o uso responsable das fontes de información	X	X	X	X	X
ET.6 - Desenvolvemento de destrezas comunicativas aplicadas á hipertextualidade	X	X	X	X	X
ET.7 - Desenvolvemento de destrezas no manexo responsable e funcional das TIC	X	X	X	X	X
ET.8 - Creación de hábitos de traballo estables e estimulación da curiosidade	X	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Colaboración nas actividades de dinamización da biblioteca escolar	As alumnas propoñen, deseñan e avalían actividades de fomento da biblioteca escolar.	X	X	X
Actividades de fomento da lectura	As alumnas propoñen, deseñan e avalían actividades de dinamización da lectura.	X	X	X
Contacto con autores/as, tradutores/as...	As estudantes asisten a conferencias impartidas por persoas relacionadas co mundo editorial e literario ou intercambian consultas con personalidades deste eido.	X	X	X
Teatro	As estudantes asisten a representacións teatrais celebradas o centro ou mediante saídas didácticas.	X	X	X

Observacións:

As actividades propostas poderán desenvolverse en distintos momentos do curso, razón pola que se sinalan as tres avaliacións en todas elas.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
4. Impartíuse a totalidade dos contidos previstos.
7. O nivel de dificultade estaba acorde coas esixencias da materia e coas características do alumnado.
Metodoloxía empregada
3. No proceso de ensino-aprendizaxe empregáronse as TIC con aproveitamento.
8. Realizáronse actividades variadas e motivadoras.
12. Empregáronse procedementos e instrumentos de avaliación variados, axeitados tamén aos contidos e criterios de avaliación.
Medidas de atención á diversidade
2. Atendeuse axeitadamente á diversidade do alumnado.
Clima de traballo na aula
1. Conseguiuse espertar ou aumentar o interese do alumnado pola lectura.
6. Animouse á participación activa de todo o alumnado nas aulas presenciais.

Outros
5. Aumentou a competencia do alumnado na lectura comprensiva e reflexiva.
9. As exposicións realizadas pola docente foron claras.
10. Resolvéronse de xeito satisfactorio as dúbidas plantexadas polo alumnado.
11. Informouse ao alumnado dos aspectos fundamentais da programación.
13. Realizouse unha análise conxunta entre a docente e as estudantes sobre os resultados acadados e a súa avaliación individual.

Descrición:

Os catro primeiros indicadores de logro poden ser avaliados pola propia docente mediante a observación da súa práctica, sustentada no diario de aula, e mediante os resultados académicos obtidos polas estudantes. Porén, no que respecta á avaliación do resto dos indicadores, é imprescindible coñecer a perspectiva das estudantes para valoralos de xeito satisfactorio. Por iso é fundamental crear un clima de confianza, no que se favoreza o diálogo entre todas as partes implicadas no proceso de ensino-aprendizaxe.

Ao rematar cada avaliación, a docente valorará cada un destes indicadores de logro individualmente e comentará os resultados coas estudantes, para que poidan aportar a súa propia visión do proceso ensino-aprendizaxe e incluír, de ser necesario, modificacións.

Nas últimas semanas de curso propoñeráse ás estudantes a realización dunha enquisa anónima que a docente empregará tamén para valorar se foron ou non acadados cada un destes indicadores.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Nas reunións de Departamento abordarase o seguimento da programación por parte dos integrantes do seminario e valorarase a idoneidade dos diferentes aspectos que nel se inclúen para conseguir unha mellora da súa calidade. A revisión da adecuación da programación realizarase polo menos unha vez ao trimestre, especialmente naqueles aspectos que poidan incidir máis directamente sobre os resultados do alumnado. Polo tanto, as suxestións que se realicen e os acordos que se adopten incluíranse na memoria final do Departamento como propostas que, de ser aceptadas definitivamente polos seus membros, serán trasladadas á programación do curso seguinte.

Os indicadores que se avaliarán son os seguintes:

- Correspondencia do desenvolvemento da programación coa secuenciación e temporalización previstas.
- Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada criterio de avaliación.
- Establecemento dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.
- Adecuación dos materiais didácticos empregados.
- Adecuación das obras de lectura propostas.
- Adecuación da proba de avaliación inicial.
- Adecuación das directrices xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.
- Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dunha ou varias avaliacións.
- Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.
- Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento e avaliación das materias pendentes.
- Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.
- Contribución da materia ao plan lector do centro.
- Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.

9. Outros apartados